

Delač-Petković, Karmen. Selo Gornji Kuti i njegova “Hrvatska čitaonica”. Brod Moravice : Hrvatska čitaonica sela Kuti : Općina ; Viškovo : Matica hrvatska, Ogranak, 2009. 443 str. ISBN 978-953-95562-1-9

Knjiga Selo Gornji Kuti i njegova “Hrvatska čitaonica” temelji se na istoime-nom magistarskom radu koji je autorica obranila 2007. godine na zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Rad je rezultat višegodišnjeg bavljenja poviješću jednog fenomena – seoske knjižnice u malom mjestu Gornji Kuti u Općini Brod Moravice, ali i ostalom kulturno-povijesnom baštinom ovoga goranskog sela koje je predmet njenog interesa i proučavanja.

Knjiga donosi detaljan prikaz sedamdesetogodišnjeg djelovanja “Hrvatske čitaonice sela Kuti”, koju su davne 1936. godine osnovali sami mještani, a održala se sve do danas zahvaljujući njihovom volonterskom radu. Djelo je i svojevrsna monografija brodmoravičkog kraja i svjedočanstvo o ljudima čiji je zanos utkan u djelovanje Čitaonice.

Knjiga je podijeljena u šest cjelina. U predgovoru i uvodu autorica rezimira razloge i tijek istraživanja te opisuje metodologiju rada. Slijedi dio o ulozi i značenju seoskih knjižnica u svijetu i u Hrvatskoj, pri čemu je naglasak na osnivanju hrvatskih čitaonica u 19. stoljeću, s posebnim osvrtom na Gorski kotar. Pregledu povijesti Čitaonice prethodi tekst o selu Gornji Kuti s preciznim geografskim, demografskim i povijesnim podacima.

Središnji, peti dio knjige, sustavan je pregled osnivanja, djelovanja, poteškoća u radu i postignuća “Hrvatske čitaonice”. Prikaz započinje analizom konteksta vremena tridesetih godina 20. stoljeća i čimbenika koji su doveli do njenog osnivanja. Posebnu pažnju autorica je posvetila životu i radu Antuna Burića, osnivača Čitaonice. No osim Burića, poimence su navedeni i svi ostali mještani zaslužni za njeno osnivanje i rad. Nadalje, autorica razmatra ustroj rada Čitaonice, knjižnični fond te specifičnosti i teškoće u poslovanju u različitim razdobljima. Posebnost koju valja istaknuti kad je riječ o obradi fonda, tzv. je Burićeva klasifikacija knjižnog fonda, prema kojoj je cjelokupno znanje podijeljeno u 23 područja obilježena velikim tiskanim početnim slovima, dok se za dublju podjelu dodavalo malo slovo. Autorica pretpostavlja da se Burić kao uzorom koristio sovjetskom Bibliotečno-bibliografskom klasifikacijom, koju je pojednostavio i prilagodio potrebama Čitaonice. To svjedoči o ozbiljnosti kojom se pristupilo cjelokupnoj organizaciji rada. Posebna poglavlja autorica posvećuje knjižničarima, potom različitim lokacijama na koje se Čitaonica selila i problemima na koje je pri tom nailazila te njenom kulturno-prosvjetnom djelovanju. Dva su vrlo značajna poglavlja o utjecaju Čitaonice na razvoj sela i školstva, a daju iscrpan pregled kulturno-prosvjet-

nog rada i života brodmoravičkog kraja s nizom dokumentiranih činjenica ili zabilježenih sjećanja. Sadašnji trenutak Čitaonice također je obuhvaćen sa svih vidova: od pravnog statusa, financiranja, knjižnog fonda, članstva do programa koji se odvijaju i trenutne uloge u zajednici. Posljednje poglavlje petog dijela knjige odnosi se na planove za budućnost, pri čemu autorica najprije upozorava na nužnost poboljšanja prostornih uvjeta Čitaonice bilo ulaganjem u postojeći objekt, bilo izgradnjom novog. Potom iznosi čitav niz novih zamisli i sadržaja koji mogu upotpuniti stručni rad i obogatiti programsku djelatnost, poput spomen-sobe zaslužnih mještana, zavičajne i etnografske zbirke i dr.

U šestom, zaključnom dijelu kojim sumira rad Čitaonice kroz osam vremenskih razdoblja od osnutka do danas i njezin značaj za život ljudi ovog prelijepog kutka Gorskog kotara, autorica sa sjetom konstatira da selo izumire, no istodobno izražava nadu da će Čitaonica kao i do sada, svojim djelovanjem u zajednici, pridonijeti da se to ipak ne dogodi.

Knjiga je upotpunjena sažecima na hrvatskom, engleskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku te bilješkom o autorici. Naveden je detaljan popis pisanih izvora i izvora ilustracija. Iscrpna bibliografija sadrži čak 284 jedinice (monografije, periodika, internet izvori, prezentacije). Na kraju je navedeno kazalo mjesta i osoba.

Osim sadržajno, knjiga je iznimno i grafički bogata, s ukupno 268 slikovnih priloga: fotografija, faksimila dokumenata, crteža, skica i tablica. Pisana je iscrpno, dokumentirano, povijesno utemeljeno, sustavno, a istodobno i čitko, zanimljivo i dinamično.

Niti mnogo veće ustanove ne mogu se podiči ovakvom monografijom kakvu je dobila jedna mala seoska knjižnica. No značenje knjige mnogo je veće od toga. Ona je značajan prilog povijesti čitaoničke i knjižnične djelatnosti na hrvatskim prostorima, zavičajnoj povijesti brodmoravičkog kraja i Gorskog kotara te dobar primjer i putokaz kako bi takve i slične publikacije trebale biti pisane.

Ljiljana Črnjar